

OLAY I

Davacı; Zürih'teki İsviçre vatandaşı Helene Brigitte ile evlendiğini ve eşıyle birlikte Zürih Nüfus İdaresine müracaat ederek eşinin soyadını taşıma izni aldığını, İsviçre'de bu soyadı kullanılmasına rağmen Türkiye'deki kayıtlarda soyadının Kırgız olarak kaldığını ileri sürerek, 5718 sayılı Kanunun 13. ve İsviçre MK'nun 30/2 maddelerini dayanak göstererek, nüfus kaydında Kırgız olan soyadının Vollenweider olarak değiştirilmesini talep etmiş, mahkemece de yabancıyla evli olup İsviçre'nin Zürih şehrinde ikamet eden davacının ortaya koyduğu uyuşmazlığın yabancılık unsuruna sahip olduğu kabul edilerek davada, 5718 sayılı M H K hükümleri uygulanmak suretiyle davacının, ikamet hukuku olan İsviçre MH'nun 30/2 maddesi uyarınca, yabancı tabiiyetteki eşinin soyadını taşıyabileceği benimsenerek nüfus kaydında Kırgız olan soyadının Vollenweider olarak düzeltilmesine karar verilmiştir.

Yargıtay 18. Hukuk Dairesi ise; yabancılık unsurunun varlığının, uyuşmazlığın niteliğine ve tarafların kimliklerine göre belirleneceğini, davada uyuşmazlık konusu olan hususun soyadı değişikliği, ileri sürülen hukuki dayanağının da davacının eşıyle birlikte oturduğu İsviçre'de erkeğin, evlendiği eşinin soyadını kullanabileceğine dair uygulama olduğunu, davacının Türkiye'de nüfus kaydında Türk kanunlarına göre yazılmış ve kazanılmış olan soyadının silinerek yerine İsviçre uyruklu eşinin soyadının yazılmasına karar verilmesini istediği, davanın (o tarihte yürürlükte bulunan) Nüfus Kanununun 46. Maddesine dayanılarak açıldığını ve açılan davaya kamu adına Cumhuriyet Savcısı ile Nüfus İdaresi temsilcisinin kanuni taraf olarak katıldığını, kamu düzeninin yasaya yansması sonucu davaya Cumhuriyet Savcısı ile Nüfus İdaresi temsilcisinin birer mahkeme r kn  olarak katılmaları keyfiyetinin de, bu davada Devletler Hususi Hukuk hükümlerine ait kuralların uygulanmasına engel olduğunu, mahkemece uygulanan 5718 sayılı Kanunun 5 maddesinin dahi böyle bir davanın görülüp karara bağlanmasına engel olduğu ifade ederek kararı bozmuştur.

(Y. 18.HD. E.288, K.1496, T.25.2.1997)

SORULAR

Soru 1- Yabancılık unsurunu tanımlayınız. Olayda yabancılık unsuru bulunup bulunmadığını, Yargıtay'ın konuya ilişkin tespitini de değerlendirerek belirleyiniz.

Soru 2- Soyadı değişikliği talebiyle açılan davaya kamu adına Cumhuriyet Savcısının ve Nüfus İdaresi temsilcisinin katılması Devletler  zel Hukuku hükümlerinin uygulanmasını engelleyebilir mi?

Soru 3- İlk derece hakiminin, MÖHUK'un evlenmeyi düzenleyen 13. Maddesi uyarınca - İsviçre Devletler  zel Hukuku Kanununa bakmaksızın- doğrudan İsviçre Medeni Kanununu uygulaması temyiz aşamasında bozma sebebi olur mu?

Soru 4- İlk derece hakimi olayda İsviçre Medeni Kanunu hükümlerini yanlış uygulaysaydı bu husus temyiz hakimince dikkate alınır mıydı?

Soru 5- Sizce 5718 sayılı Kanunun 5. maddesinde yer alan kamu düzeni prensibi "...böyle bir davanın görülüp karara bağlanmasına engel..." olabilir mi?

Soru 6- İsviçre'de federal bir medeni kanun yerine her kantonda farklı kanunlar bulunsaydı, olayda İsviçre hukukunu uygulamak zorunda kalan Türk hakim nasıl bir yol izlemesi gerekirdi?

OLAY II

İngiliz vatandaşı davalının, akıl zayıflığından dolayı hacir altına alınması talep edilmiştir. Hacir ve buna ilişkin hususlar kişi hallerinden olmaları itibariyle, hacir altına alınması talep edilen kişinin vatandaşı olduğu devlet hukukunun uygulanması gerekmesine ve İngiliz hukukunda akıl zayıflığı vb. sebeplerden dolayı bir kişinin hacir altına alınacağına dair bir hükmün yokluğuna istinaden davanın reddine karar verilmiştir.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, davacı vekili tarafından ileri sürülen, İngiliz hukukuna göre kişi halleri hususunda ikametgâh hukukunun uygulanması gerektiği iddiasının incelenmesi lazım gelirken, yukarıda yazılı şekilde karar verilmesinin yolsuz olduğunu belirterek kararı bozmuştur.

SORULAR

- 1- Türk hukukunda, hacir (kısıtlılık) sebeplerine uygulanacak hukuk nasıl düzenlenmiştir?
- 2- Türk hakimi, İngiliz hukukunun kanunlar ihtilafı kurallarını nazara almalı mıdır?
- 3- Kararda bahsi geçen “ikametgah” tabirinin ne anlama geldiği hangi hukuka göre tayin edilmelidir?
- 4- Kararı değerlendiriniz.

OLAY-III

“..., yabancı uyruklu karı kocanın, milli kanunlarına göre torunlarını evlat edinmeye izin verilmesi isteğine ilişkindir. Davada davacılar yabancı uyruklu olup, ABD kanunlarına göre evlat edinmeye izin istemişler ve bu husustaki ABD mevzuatının Türkçeye çevrilmiş onaylı örneğini ibraz etmişlerdir. Davacıların ibraz olunan milli kanunlarını inceleyen mahkeme, bu konudaki hükümlerin Türk hukukuna uygun düşmediğini ifade ederek bu aykırılığın Türk kamu düzenini ihlal ettiği gerekçesiyle isteği reddetmiştir. Oysa yabancı uyruklu davacıların, milli kanunlarına göre, kendi uyruğunda olan çocuğu (olayda torunu) evlat edinmesi keyfiyeti Türk kamu düzenine aykırı olarak nitelendirilemez. Öyle ise davacıların ibraz eylediği milli kanunları çerçevesinde gerekli inceleme yapıp sonucu uyarınca isteğin esası hakkında karar verilmesi gerekirken, olaya uymayan sebep ve düşüncelerle davanın red olunması usul ve kanuna aykırıdır.” (Yargıtay 2.Hukuk Dairesi, E.1983/5550, K.1983/5698, T.23.6.1983)

Soru 1- ABD'nin farklı eyaletlerinde farklı hukuk kaidelerinin öngörülmüş olması karşısında, evlat edinme ehliyet ve şartları hakkında ABD hukukuna göre karar vermek durumunda olan Türk hakimi nasıl bir yol takip etmelidir?

Soru 2- Davacılar, evlat edinme kararının ABD kanunlarına göre verilmesini talep etmemiş ya da ABD hukukunun ilgili hükümlerini ve Türkçe tercümelerini mahkemeye ibraz etmemiş olmaları halinde, davaya bakan hakim doğrudan Türk hukukunu uygulaması yerinde olur muydu?

Soru 3- Evlat edinmeye izin talebinde bulunanlardan birinin ABD vatandaşlığı yanında Kanada vatandaşlığına da sahip olması, evlat edinme ehliyet ve şartlarına uygulanacak hukuku etkiler mi? Diğer vatandaşlığın Türk vatandaşlığı olması halinde uygulanacak hukuk bakımından durum ne olur?

Soru 4- Davacıların milli kanunlarındaki hükümlerin Türk hukukuna uygun olmadığını ifade ederek davayı reddeden yerel mahkemenin bu red gerekçesini ve Yargıtay'ın konuya ilişkin görüşünü değerlendiriniz.

Soru 5- Mahkeme tarafından evlat edinme ehliyet ve şartları hakkında doğrudan ABD hukukunun konuya ilişkin maddi hükümlerinin uygulanması yerinde midir?

Soru 6- ABD kanunlar ihtilafı kurallarında yer alan ikametgah kavramının yorumu hangi hukuka göre yapılmalıdır?

Soru 7- Evlat edinmeye izin davası görülmekteyken davacılarından birinin ABD vatandaşlığından çıkarak başka bir vatandaşlığı kazanması halinde, davada hangi anda sahip olduğu vatandaşlık dikkate alınacaktır?

Soru 8- Davaya bakan ilk derece hakim: a- uygulanacak hukuku yanlış tespit etmesinin, b- ABD hukukunun maddi hükümlerini doğrudan uygulamasının, c-olaya uygulanacak yabancı maddi hukuku yanlış uygulamasının, Yargıtay incelemesine tabi olup olmadığını belirleyiniz.